

1. 'पर्यावरण' इत्यस्य अर्थः कः?

- A. केवलं वायुः
B. जलम् एव
C. उपवने एव
D) पर्यतः सर्वं वरणं वा (D)

व्याख्या: 'परि' + 'आवरणं' इत्यस्मात् 'पर्यावरण' शब्दः सिद्धः। यत् सर्वं अस्मान् परिवेष्टयति, तत् 'पर्यावरणम्'।

2. पर्यावरणस्य प्रमुखं तत्त्वं किम्?

- A. ध्वनिः
B. प्रकृतिः
C. यन्त्राणि
D. उद्योगः (B)

व्याख्या: पाठे उच्यते यत् पर्यावरणं प्रकृतेः एकं अंगं अस्ति। प्रकृतिः एव मूलं।

3. पर्यावरणरक्षणाय कः कर्तव्यः?

- A. केवलं शासनस्य
B. केवलं विज्ञानीनां
C. सर्वेषां मानवानां
D. केवलं बालानां (C)

व्याख्या: पाठे स्पष्टं वाक्यं – “सर्वे जनाः पर्यावरणरक्षणाय उत्तरदायिनः भवन्ति”।

4. पर्यावरणस्य हानिः कस्य कारणेन जातिः?

- A. पठनस्य
B. यान्त्रिकीकरणस्य
C. कृषेः
D. वर्षया (B)

व्याख्या: पाठे उल्लिखितं यत् यान्त्रिकीकरणं, अतिक्रमणं च पर्यावरणस्य हानिं करोति।

5. पर्यावरणे कीदृशी वृत्तिः वर्तते चेत् रक्षणं संभवति?

- A. अनासक्तिः
B. उपयोगिता
C. समदृष्टिः
D. उदासीनता (C)

व्याख्या: पाठे उच्यते यत् “समदृष्ट्या यदि पर्यावरणं दृष्टं, तर्हि तस्य रक्षणं भवति”।

6. पर्यावरणे रक्षायाः उपायः कः न निर्दिष्टः अस्ति?

- A. वृक्षारोपणम्
B. जलसंरक्षणम्
C. प्रदूषणवर्धनम्
D. पुनःप्रयोगः (C)

व्याख्या: प्रदूषणवर्धनं तु पर्यावरणस्य हानिकारकं, न रक्षणोपायः।

7. पर्यावरणस्य नाशे कः अपि हानिं अनुभवति?

- A. केवलं जनाः
B. केवलं पशवः
C. केवलं वनस्पतयः
D. सर्वे जैवमण्डलम् (D)

व्याख्या: पाठे उच्यते यत् जैवमण्डलं पर्यावरणनाशेन पीड्यते।

8. पर्यावरणस्य संरक्षणं किं दर्शयति?

- A. लोभस्य चिन्तनम्
B. विश्ववसुधायाः हितम्
C. केवलं मानवस्य लाभः
D. विज्ञानस्य ह्रासः (B)

व्याख्या: पाठे स्पष्टं – “पर्यावरणसंरक्षणं विश्वस्य कल्याणं दर्शयति”।

9. अस्मिन् पाठे पर्यावरणं किमिव निरूपितम्?

- A. दुर्जनः
B. गुरुः
C. पूजनीयं देवतावत्
D. केवलं वस्तु (C)

व्याख्या: पाठे ‘पर्यावरणं पूज्यं देवतावत्’ इति भावः दर्शितः अस्ति।

10. अस्य पाठस्य मुख्यसंदेशः कः?

- A. प्रकृतेः उपेक्षा
B. पर्यावरणस्य रक्षणम्
C. भवननिर्माणं
D. उद्योगवृद्धिः (B)

व्याख्या: एषः पाठः मानवानां चेतनां जाग्रयति यत् पर्यावरणरक्षणं अनिवार्यं अस्ति।